

การกำหนดวาระข่าวสารทางการเมือง ในกลุ่มบล็อกโอเคเนชั่น

สุปรียา กลิ่นสุวรรณ
พิรงรอง งามสุด

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ส อกระแสหลักมีบทบาทอย่างยิ่งในการกำหนดการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชนผ่านบทบาทผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gate-keeper) ที่คัดเลือกประเด็นข่าวสารต่างๆ และเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสาร (To set agenda) โดยการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นข่าวสารต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ เพื่อให้ประชาชนตระหนักว่า ในช่วงเวลานั้นมีข่าวสารใดบ้างที่มีความสำคัญ

Faculty of
Co mmunication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สุปรียา กลิ่นสุวรรณ (นศ.ม. วารสารสนเทศ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552) และ พิรงรอง งามสุด (Ph.D., Simon Fraser University, Canada, 2000) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อก โอเคเนชั่น” โดยมี ผศ.ดร.พิรงรอง งามสุด เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้รับการประเมินผลการสอบวิทยานิพนธ์ในระดับดีมาก ของสาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินอุดหนุนการวิจัยของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิศรา และสำนักงานกองทุนการสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) งบประมาณปี 2553

การกำหนดวาระข่าวสารที่ผ่านมา อำนาจในการตัดสินใจมักอยู่ในมือของสื่อมวลชนที่เป็นสื่อกระแสหลัก หรือผู้ที่สามารถเข้าถึงสื่อกระแสหลักได้ ข่าวสารที่เผยแพร่จึงเป็นข่าวสารที่สื่อมวลชนเห็นว่าสำคัญและพื้นที่ส่วนใหญ่ของสื่อมักถูกผูกขาดโดยบุคคลที่มีอำนาจ แต่สำหรับประชาชนทั่วไปกลับไม่มีพื้นที่ให้ปรากฏเป็นข่าว แม้ว่าเรื่องราวเหล่านั้นจะมีคุณค่าต่อสังคมมากเพียงใดก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาคประชาชนจึงแสวงหาพื้นที่แสดงความคิดเห็น เสาะหาข่าวสารที่แตกต่างจากสื่อกระแสหลัก หรือเผยแพร่ข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์กับผู้อื่น ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นสู่สาธารณะได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องผ่านการแก้ไขหรือกลั่นกรองโดยสื่อมวลชนกระแสหลัก (Mainstream Media) เหมือนอย่างที่ผ่านมา

บล็อก (Blog) หรือ เว็บล็อก (Weblog) เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบหนึ่งบนอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถบันทึกบทความของตนเองลงในเว็บไซต์ โดยเนื้อหาของบล็อกนั้นมีความหลากหลาย ซึ่งบล็อกที่มีอิทธิพลอย่างมากในปัจจุบัน คือ บล็อกการเมือง (Political Blog) ที่ผู้ใช้ใช้นำเสนอเนื้อหาเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมไปถึงใช้เป็นพื้นที่เสนอข้อมูลที่ไม่สามารถพบได้ในสื่อกระแสหลัก

บล็อกเป็นพื้นที่ให้ประชาชนบอกเล่าเรื่องราวที่พบเห็นหรือเรื่องราวในชุมชนของตนเองออกไปสู่มวลชน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดวารสารศาสตร์รูปแบบใหม่ ที่เรียกว่าวารสารศาสตร์ภาคพลเมือง (Citizen Journalism) ที่พลเมืองมีบทบาทในการรวบรวม รายงาน วิเคราะห์ เสนอข่าวสารข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้องแม่นยำได้อย่างเป็นอิสระเพื่อเผยแพร่ไปในวงกว้าง รวมทั้งความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเสรีนั้น ทำให้บางประเด็นในสังคมบล็อก (Blogosphere) กลายเป็นประเด็นที่สื่อมวลชนกระแสหลักสนใจนำไปเผยแพร่ต่อ แสดงให้เห็นว่าอำนาจของสื่อมวลชนในฐานะผู้กำหนดวาระข่าวสารได้ถูกเปลี่ยนมาอยู่ในมือของประชาชนมากขึ้น ในต่างประเทศ กรณีสำคัญที่แสดงให้เห็น

เห็นถึงอิทธิพลของบล็อกการเมืองในการสร้างวาระข่าว คือ การลาออกจากตำแหน่งของ Trent Lott ผู้นำเสียงส่วนใหญ่ในสภาสูงของสหรัฐอเมริกา ในปี 2002 เนื่องมาจากกระแสวิพากษ์วิจารณ์ของบล็อกเกอร์ที่ตั้งข้อสังเกตถึงคำกล่าวของเขาซึ่งมีประเด็นแฝงเรื่องการแบ่งเชื้อชาติหรือสีผิว ซึ่งสื่อกระแสหลักไม่รายงานเรื่องนี้อย่างละเอียด จนกระทั่งประเด็นนี้ขยายใหญ่ขึ้นในสังคมบล็อก ทำให้สื่อกระแสหลักหันมาสนใจและหาข้อมูลจากบล็อกเพื่อนำเสนอข่าว

อีกทั้งบล็อกเกอร์ยังทำหน้าที่เป็น นักข่าวภาคประชาชน (Citizen Reporter) ที่รายงานสดเหตุการณ์ทหารพม่าล้อมปราบพระสงฆ์ที่ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหาร โดยรายงานทั้งภาพและคลิปวิดีโอคู่ไปกับสื่อกระแสหลักอย่างซีเอ็นเอ็นและบีบีซี ช่วยให้สังคมโลกรู้เหตุการณ์พม่าอีกช่องทางหนึ่ง

จากอิทธิพลของวาระข่าวจากบล็อกที่มีต่อวงการสื่อมวลชนดังกล่าวประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประชาชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะเสนอข้อมูลข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ต่อสถานการณ์การเมืองผ่านทางบล็อกเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความสามารถของบล็อกในการกำหนดวาระข่าวทางการเมือง โดยผู้วิจัยได้เลือกเว็บไซต์ “โอเคเนชั่น” (<http://www.oknation.net>) ในกลุ่มบล็อกการเมืองเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลักที่สนับสนุนแนวคิดวารสารศาสตร์ภาคพลเมือง (Citizen Journalism) ภายใต้แนวคิดหลักที่ว่า “ทุกคนเป็นนักข่าวได้” เพื่อสนับสนุน “นักข่าวประชาชน” ซึ่งหมายถึง ประชาชนทุกคนสามารถเป็นนักข่าว คอลัมนิสต์และบรรณาธิการได้ โดยรายงานข่าวเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านทางบล็อก อีกทั้งบล็อกเกอร์โอเคเนชั่นยังได้รายงานข่าวด่วนต่างๆ ขึ้นบล็อกอย่างรวดเร็วก่อนที่สื่อที่มีอิทธิพลเดิมจะสามารถทำได้ นับว่าเป็นมิติใหม่ของวงการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย

ด้วยอิทธิพลของบล็อกที่มีต่อสื่อกระแสหลักดังกล่าวมาข้างต้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า วาระข่าวสาร

ทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกน่าจะมามีอิทธิพลต่อการทำงานข่าวของสื่อกระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสื่อของบริษัทเนชั่นฯ ซึ่งเป็นองค์กรสื่อที่เป็นเจ้าของโอเคเนชั่นบล็อกและสื่อสารสนเทศอื่นๆ เช่น โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ รวมไปถึงบล็อกซึ่งเป็นสื่อทางเลือกน่าจะเป็นช่องทางในการกำหนดวาระทางเลือกที่มาจากภาคประชาสังคมเพื่อให้ประเด็นที่เหมาะสมแก่การรับรู้ของสังคมสามารถเสนอไปสู่สื่อกระแสหลักและสาธารณชนได้

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้โอเคเนชั่นบล็อกเป็นสื่อในการเสนอข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในมิติด้านการเมืองหรือเป็นการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองจากภาคประชาชน ตามแนวคิดการกำหนดวาระข่าวสารนั้น อาจจะเป็นการสร้างมุมมองใหม่ให้กับการสื่อสารทางการเมืองของไทย เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญในการใช้สื่อ และเป็นแนวทางให้สื่อมวลชนใช้บล็อกเพื่อพัฒนาการทำงานด้านข่าว ดังนั้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงประเด็นหรือวาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในโอเคเนชั่นบล็อกและหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในบล็อก รวมไปถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมโยงของวาระข่าวสารทางการเมืองจากโอเคเนชั่นบล็อกกับสื่อกระแสหลัก

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเด็นหรือวาระข่าวสารที่ปรากฏในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกมีความเชื่อมโยงกับวาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงของวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก
3. เพื่อศึกษาถึงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อก

นิยามศัพท์

โอเคเนชั่นบล็อก หมายถึง เว็บไซต์ www.oknation.net ซึ่งเป็นเว็บไซต์ในเครือของบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป ที่ให้บริการพื้นที่บล็อกโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

กลุ่มบล็อกการเมือง หมายถึง กลุ่มบล็อกประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองในเว็บไซต์โอเคเนชั่น

บล็อกเกอร์กลุ่มบล็อกการเมือง (Blogger) หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเป็นสมาชิกเว็บไซต์โอเคเนชั่นบล็อกและมีการเขียนบล็อกโดยกำหนดให้เนื้อหาที่ตนเองผลิตในอินเทอร์เน็ตนั้นๆ อยู่ในประเภทกลุ่มบล็อกการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ **บล็อกเกอร์นักข่าว** หมายถึง บล็อกเกอร์นักข่าวเนชั่นซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวอาชีพในเครือบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ปและบล็อกเกอร์นักข่าวอาชีพนอกองค์กรเนชั่นฯ และ**บล็อกเกอร์ทั่วไป** หมายถึง บล็อกเกอร์ที่ไม่ได้เป็นเป็นผู้สื่อข่าวอาชีพในเครือบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป

หนังสือพิมพ์กระแสหลัก หมายถึง หนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน จำนวน 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก หนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

วาระข่าวสารทางการเมืองในบล็อก หมายถึง ประเด็นหรือเนื้อหาที่บล็อกเกอร์กลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกให้ความสำคัญมากโดยสังเกตจากความถี่ (Frequency) ในการเผยแพร่ (Post)

วาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก หมายถึง ประเด็นหรือข่าวสารของสถานการณ์บ้านเมือง ที่หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ได้แก่ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและหนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ความสำคัญและความสำคัญมาก โดยสังเกตจากการให้ความสำคัญ การให้พื้นที่ และการให้นำหน้าหน้าความสำคัญในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์

ความเชื่อมโยงของประเด็นวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก หมายถึง ประเด็นวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกมีความสัมพันธ์กับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน

ผู้กำหนดวาระข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองที่

ปรากฏในกลุ่มบล็อกการเมืองของโอเคเนชั่นและในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ซึ่งครอบคลุมถึงสถาบัน/องค์กรทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง/นักการเมือง (ระดับปัจเจก) หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม และองค์กรธุรกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ นักสื่อสารมวลชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและข้อมูลที่มาจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะของประชาชนอันเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนและเพื่อให้องค์กรสื่อ นำไปประยุกต์ใช้โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานข่าว ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการรายงานข่าวให้แก่องค์กร

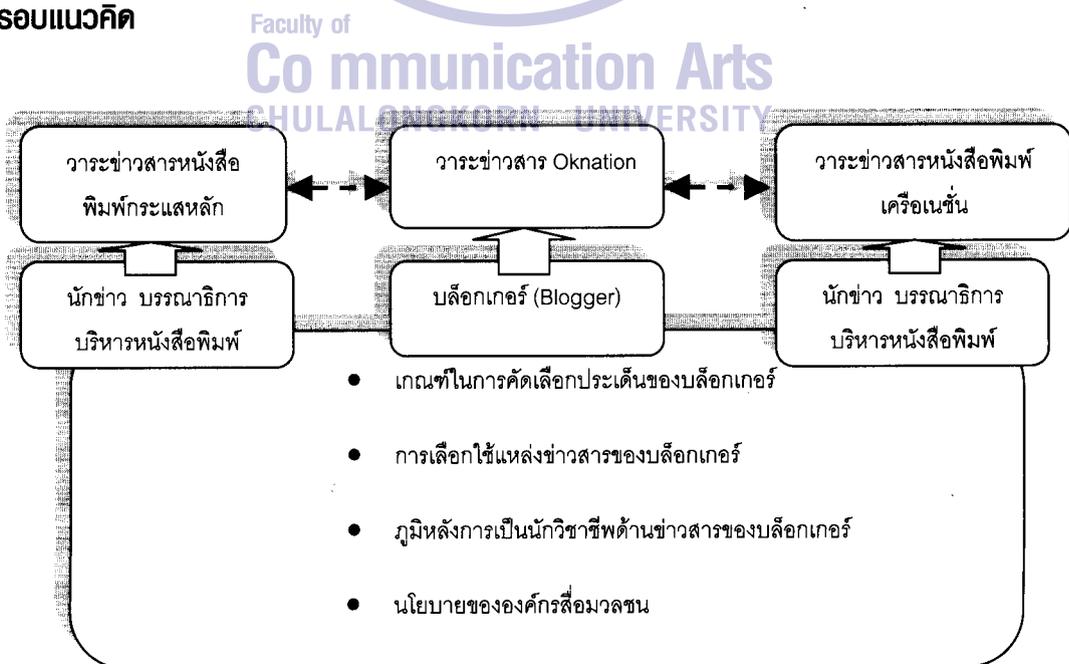
2. เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญในการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือแสดงออกทางความคิดผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นผ่านทางสื่อมวลชน

3. เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ต่อแนวคิดการกำหนดวาระข่าวสาร ที่เป็นการกำหนดวาระข่าวสารจากสาธารณชนผ่านทางสื่อใหม่อย่างบล็อกในบริบทของประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication: CMC)
2. แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะบนไซเบอร์สเปซ (Public Sphere in Cyberspace)
3. แนวคิดบทบาทของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gate-keeper)
4. แนวคิดเกี่ยวกับบล็อก (Blog)
5. แนวคิดการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-setting)

กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการวิเคราะห์เนื้อหาในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบรรณาธิการเว็บไซต์โอเคเนชั่นบล็อก กลุ่มผู้ผลิตเนื้อหาหรือบล็อกเกอร์กลุ่มบล็อกการเมืองและกลุ่มบรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์กระแสหลักและเว็บไซต์เตอร์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์เนื้อหาใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาในกลุ่มบล็อกการเมืองของโอเคเนชั่นบล็อกและเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันจากหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ได้แก่ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์คมชัดลึก และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยทำการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ 1 วันที่ 11 ธันวาคม 2550 - 25 ธันวาคม 2550 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายหลังการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ช่วงที่ 2 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 - 3 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่การประกาศนโยบายของรัฐบาลสมชาย สุนทรเวช (วันที่ 29 มกราคม 2551 - 9 กันยายน 2551)

ช่วงที่ 3 วันที่ 25 พฤศจิกายน 2551 - 8 ธันวาคม 2551 ซึ่งเป็นช่วงตั้งแต่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยชุมนุมประท้วงเพื่อต่อต้านรัฐบาลสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (วันที่ 18 กันยายน 2551 - 2 ธันวาคม 2551) โดยมีการชุมนุมอย่างยืดเยื้อ รวมไปถึง

ถึงการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้ยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคภูมิใจไทย อันเนื่องมาจากกรณีทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย พ.ศ. 2550

ช่วงที่ 4 วันที่ 10 เมษายน 2552 - 23 เมษายน 2552 ซึ่งเป็นช่วงที่กลุ่มผู้ชุมนุมแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ชุมนุมประท้วงเพื่อต่อต้านรัฐบาลสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (วันที่ 17 ธันวาคม 2551 - ปัจจุบัน) รวมไปถึงเหตุการณ์ที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล หนึ่งในแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยถูกลอบยิงด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหาประเด็นเด่นหรือวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกและวาระข่าวสารทางการเมืองของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก รวมไปถึงการวิเคราะห์รูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาในโอเคเนชั่นบล็อก โดยทำการสุ่มเนื้อหาที่กำหนดในขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแผนผังรหัสเพื่อให้ทราบถึงความเชื่อมโยงของประเด็นหรือวาระข่าวสารที่ปรากฏในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นกับวาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก

2. ประมวลข้อมูลจากวาระข่าวสารที่ปรากฏในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นกับวาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์กระแสหลักแล้วนำมาวิเคราะห์ตามแนวคิดการทำงานแบบสองบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อให้ทราบถึงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกและในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก

3. สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบรรณาธิการเว็บไซต์โอเคเนชั่น กลุ่มผู้ผลิตเนื้อหาหรือบล็อกเกอร์กลุ่มบล็อกการเมืองและกลุ่มบรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์กระแสหลักและเว็บไซต์เตอร์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมโยงของวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในสื่อกระแสหลัก

สรุปผลการวิจัย

วาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อก มีความสัมพันธ์กับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลักอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ทั้ง 4 ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ซึ่งจะยกตัวอย่างข้อมูลสรุปเพื่อให้เห็นได้ชัดเจน 1 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 2 ดังนี้

ช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 - 3 มีนาคม 2551

ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างวาระข่าวสารในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 - 3 มีนาคม 2551

วาระข่าวสารทางการเมือง	อันดับจาก กลุ่มบล็อกการเมือง โอเคเนชั่นบล็อก	อันดับ จาก หนังสือ พิมพ์ กระแสหลัก	r
พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรเดินทางกลับประเทศไทย	1	1	0.917**
การแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งข้าราชการระดับสูง	2	3	
นโยบายของรัฐบาลสมชายสุมิตร สุนทรเวช	3	2	
คำพูดของนายสมศรี สุนทรเวชเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม	4	5	
การเลือกตั้งและการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา	5	4	
คดีนายยงยุทธ ตียะไพรัช ทุจริตการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550	6	6	
คุณสมบัติของนายสมศรี สุนทรเวช ในฐานะนายกรัฐมนตรี	7	8	
ความเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตร	8	9	
การแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการรัฐมนตรี	9	7	
รวม (N=9)	-	-	

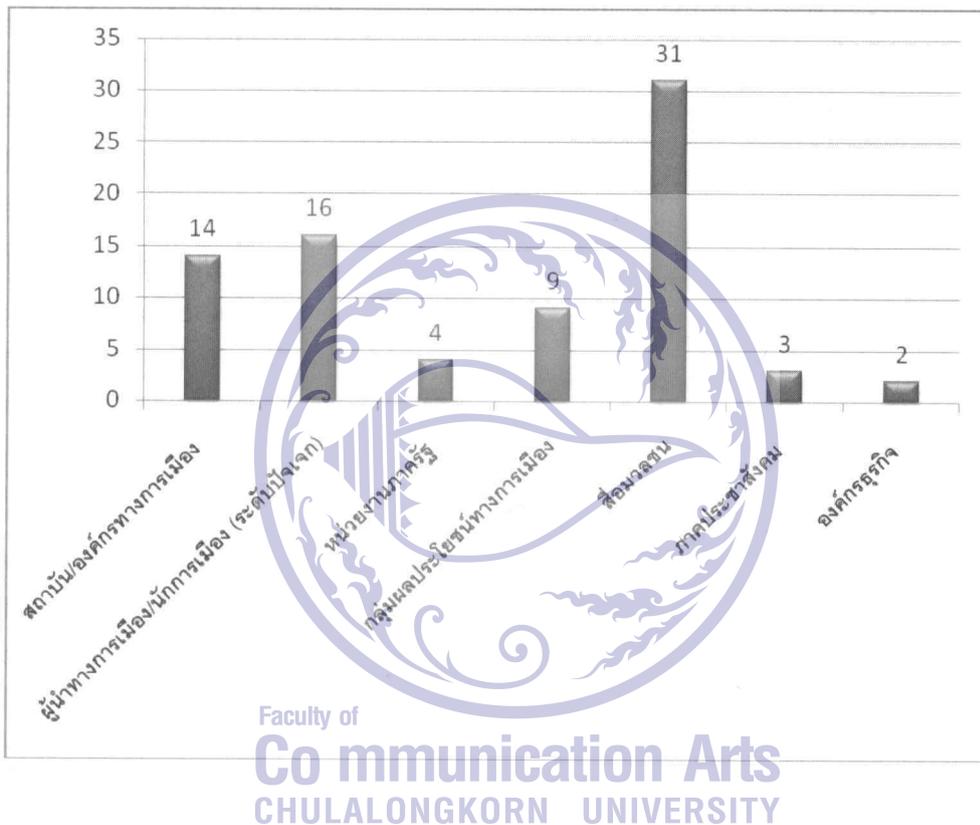
** p < 0.01

จากการศึกษา พบว่า วาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อก มีความสัมพันธ์กับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $r = 0.917$ ($p < 0.01$)

โดยอันดับวาระข่าวทางการเมืองที่ปรากฏในบล็อกกับในหนังสือพิมพ์กระแสหลักนั้นตรงกันในอันดับแรก ส่วนอันดับที่เหลือส่วนใหญ่มีการเชื่อมโยงประเด็นโดยมีการสลับอันดับกันไม่เกิน 1 อันดับ

ผู้กำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองในโอเคเนชั่น บล็อกและในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก

ตารางแสดงจำนวนครั้งในการเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมือง
ในโอเคเนชั่นบล็อกและหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ทั้ง 4 ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

ในที่นี้ สถาบัน/องค์กรทางการเมือง หมายถึง รัฐบาล พรรคการเมือง สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา พรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองและองค์กรอิสระ

หน่วยงานภาครัฐ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม เหล่าทัพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ และรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง หมายถึง กลุ่มพันธมิตรและกลุ่ม นปช.

ภาคประชาสังคม หมายถึง องค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และกลุ่มเครือข่าย 19 กันยา ด้านรัฐประหาร เป็นต้น

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาสาระของบล็อกในกลุ่ม บล็อกการเมืองของโอเคเนชั่นบล็อก

การวิเคราะห์เนื้อหาบล็อกจากเนื้อหาที่เผยแพร่ในกลุ่มบล็อกการเมืองบนเว็บไซต์โอเคเนชั่นในช่วงเวลาที่ศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

เนื้อหาของบล็อก (เนื้อหาที่ผลิตโดยบล็อกเกอร์) ในกลุ่มบล็อกการเมืองบล็อกในเว็บไซต์โอเคเนชั่นสามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบภายในหนึ่งเอนทรี โดยมีการนำเสนอรูปแบบที่เป็นบทความมากที่สุด รองลงมา เป็นภาพประกอบเนื้อหา ข่าว บทวิเคราะห์ ไฟล์วิดีโอตามลำดับ

ด้านลักษณะการนำเสนอพบว่า เนื้อหาทางการเมืองในกลุ่มบล็อกการเมืองส่วนใหญ่ไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล รองลงมา มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่มาจากสื่อกระแสหลัก และมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลจากบล็อกหรือเว็บไซต์อื่นๆ

ด้านลักษณะการเขียนส่วนมากมีการสอดแทรกความคิดเห็นของบล็อกเกอร์ รองลงมา เป็นนำเสนอข้อมูลในลักษณะข้อเท็จจริง รวมไปถึงมีการเล่าเรื่องด้วยมุมมองเพียงด้านเดียว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมโยงของวาระข่าวสารทางการเมืองในไอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมโยงของวาระข่าวสารทางการเมืองในไอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองในสื่อกระแสหลัก สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นของบล็อกเกอร์

ในการผลิตเนื้อหาทางการเมืองบนสื่ออย่างบล็อกนั้น บล็อกเกอร์มีบทบาทเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่ทำหน้าที่คัดกรองและเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอบนพื้นที่บล็อกของตน จากการศึกษถึงเกณฑ์ที่บล็อกเกอร์ใช้ในการคัดเลือกประเด็นทางการเมืองมานำเสนอในไอเคเนชั่นบล็อกนั้น ผู้วิจัยพบว่ามี 4 แนวทางเป็นหลัก ดังนี้

1.1 เกณฑ์ในลักษณะของเนื้อหา พบว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาทางการเมืองของบล็อกเกอร์เพื่อนำเสนอในบล็อกนั้น สะท้อนการยึดถือหลักการของคุณค่าข่าว ซึ่งถูกใช้เป็นแนวทางสำหรับการคัดเลือกข่าวสารในองค์กรข่าวกระแสหลักต่อเนื่องมายาวนาน

- **ความสดต่อยุคสมัย** กลุ่มตัวอย่างบล็อกเกอร์มักคัดเลือกประเด็นที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมานำเสนอผ่านทางบล็อกอย่างทันที โดยสังเกตจากสถานการณ์ปัจจุบันหรือประเด็นข่าวที่สื่อกระแสหลักเสนอ

- **ความใกล้ชิด** จากการศึกษพบว่า บล็อกเกอร์บางส่วนได้คัดเลือกเนื้อหาที่ตนเป็นผู้ประสบเหตุการณ์หรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนหรือใกล้เคียงมานำเสนอ ซึ่งเป็นการทำหน้าที่เป็นนักข่าวพลเมือง

- **ความเด่น** ประเด็นทางการเมืองที่บล็อกเกอร์คัดเลือกมานำเสนอนั้น มักเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีบทบาททางการเมืองหรือบุคคลสำคัญที่เป็นที่รู้จัก

- **ผลกระทบกระเทือน** ประเด็นที่บล็อกเกอร์นำมาเสนอมักเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป เช่น ประเด็นการชุมนุมของกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาลซึ่งนำไปสู่การปะทะกันระหว่างฝ่ายผู้ชุมนุมกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลสถานการณ์ อีกทั้งพบว่า บล็อกเกอร์ส่วนหนึ่งคัดเลือกประเด็นมาเสนอโดยวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แล้วนำเสนอในลักษณะการเตือนประชาชนให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

- **ความขัดแย้ง** จากการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับความขัดแย้งเป็นประเด็นที่บล็อกเกอร์ส่วนใหญ่เลือกมานำเสนอ เช่น ประเด็นการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของพันธมิตรและการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มนปช. ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่สื่อกระแสหลักมักนำมาเสนอ เนื่องจากเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

1.2 เกณฑ์ด้านค่านิยม/ความสนใจส่วนบุคคลของบล็อกเกอร์ จากการศึกษาพบว่า ค่านิยมส่วนตัวและความสนใจส่วนตัวของบล็อกเกอร์มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจคัดเลือกประเด็นทางการเมืองมานำเสนอในบล็อก โดยบล็อกเกอร์มักคัดเลือกประเด็นที่ตรงกับความสนใจของตนเองเป็นหลักและอยากที่จะแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกรู้สึกต่อประเด็นนั้นๆ มานำเสนอเนื่องด้วยมองว่า พื้นที่บล็อกของตนเองนั้น เป็นพื้นที่ส่วนบุคคลที่สามารถเสนอเนื้อหา แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรีและแสดงความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่

1.3 เกณฑ์ความสนใจของผู้อ่านบล็อก เนื่องจากไอเคเนชั่นบล็อกเป็นสื่อของบริษัท เนชั่นฯ ผู้อ่านไอเคเนชั่นจึงมักเป็นคนกลุ่มเดียวกันกับคนที่ติดตามสื่ออ่านเนชั่น ซึ่งมีแนวโน้มเป็นคนชนชั้นกลาง มีการศึกษาและอาศัยอยู่ในเมือง จึงเป็นเหตุให้บล็อกเกอร์เลือกประเด็นที่สอดคล้องกับลักษณะและความสนใจของกลุ่มผู้อ่านดังกล่าว และมักไม่ผลิตเนื้อหาที่เป็นทางเลือก เช่น สิทธิชุมชน เป็นต้น

1.4 เกณฑ์ด้านบริบททางสังคม/การเมือง ปัจจัยทางด้านการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่บล็อกเกอร์คำนึงถึงในการคัดเลือกประเด็นและการผลิตเนื้อหาทางการเมือง โดยบล็อกเกอร์มักจะคัดเลือกประเด็นและผลิตเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น

2. การเลือกใช้แหล่งข่าวสารของบล็อกเกอร์

จากการศึกษาพบว่า แหล่งข่าวสารทางการเมืองที่บล็อกเกอร์มักใช้มีหลายชนิด ทั้งจากสื่อสารสนเทศขององค์กรสื่อกระแสหลักต่างๆ และจากสื่ออื่นๆ โดยแหล่งข้อมูลหลักในการผลิตเนื้อหาข่าวมาจากสื่อกระแสหลัก เสนอ สิ่งนี้ทำให้ประเด็นทางการเมืองในบล็อกส่วนใหญ่ นั้นเป็นประเด็นที่เชื่อมโยงกับประเด็นที่สื่อกระแสหลัก เสนออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. ภูมิหลังการเป็นนักวิชาชีพด้านข่าวสารของบล็อกเกอร์

ภูมิหลังของบล็อกเกอร์ที่เป็นนักวิชาชีพด้านข่าวสารเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นหรือวาระข่าวสารจากโอเคเนชั่นบล็อกกับวาระข่าวสารทางการเมืองของสื่อกระแสหลัก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า บล็อกเกอร์เหล่านั้นมักใช้ประเด็นจากสื่อกระแสหลักมาเป็นเกณฑ์สำหรับการนำเสนอประเด็นในบล็อก และใช้บล็อกเป็นพื้นที่เพื่อเสนอข่าวในมุมมองที่แตกต่างหรือไม่สามารถเสนอผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ได้ อีกทั้งยังใช้บล็อกเพื่อศึกษาประเด็นหรือข้อมูลเพื่อนำไปประโยชน์ในงานข่าวของตน

4. นโยบายขององค์กรสื่อมวลชน

นโยบายขององค์กรเป็นส่วนที่ช่วยเสริมความเชื่อมโยงของข่าวสารทางการเมืองในบล็อกกับหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ในกรณีของบริษัท เนชั่นฯ ที่ผู้บริหารระดับสูง มีนโยบายชัดเจนที่สนับสนุนให้คนข่าวของบริษัทร่วมเขียนและเปิดบล็อกเพื่อสร้างชุมชนคนข่าว และเชิญชวนให้สมาชิกบล็อกเขียนรายงานข่าวเข้ามาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเห็น อีกทั้งใช้ประโยชน์จากโอเคเนชั่นซึ่งเป็นสื่อในเครือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ภายในองค์กร จึงปรากฏให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของประเด็นหรือข้อมูลในโอเคเนชั่นกับ

หนังสือพิมพ์ในเครือเนชั่นอย่างหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจและหนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ในส่วนนโยบายขององค์กรสื่อมวลชนภายนอกบริษัท เนชั่นฯ อย่างหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชนพบว่าทั้งสององค์กรไม่มีบล็อกภายใต้ชื่อของตนเององค์กรจึงไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการศึกษาประเด็นหรือเชื่อมโยงข้อมูลในการทำงานข่าวจากบล็อกทั่วไป แต่จะให้ความสำคัญเฉพาะเจาะจงกับบล็อกของผู้ที่มีบทบาททางการเมืองหรือผู้มีชื่อเสียงเท่านั้น

5. โครงสร้างขององค์กรที่เป็นเจ้าของบล็อก

บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป มีลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบรวมตัวในแนวนอน (Horizontal integration) คือ การขยายธุรกิจออกไปสู่การผลิตสินค้าตัวอื่นๆ ที่อยู่ในประเภทเดียวกันกับสินค้าหลักของบริษัท จากการศึกษพบว่า โอเคเนชั่นบล็อกมีการเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์กระแสหลักในเครือเนชั่น เช่น การแนะนำบล็อกที่น่าสนใจในคอลัมน์ 'Citizen View' ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการเนื้อหาของสื่อภายใต้บริษัทเนชั่นฯ

6. ความเป็นชุมชนออนไลน์

โอเคเนชั่นมีลักษณะความเป็นชุมชนออนไลน์ที่มีการสานสัมพันธ์ระหว่างบรรณาธิการเว็บไซต์และสมาชิกระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง และยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อข่าวอาชีพในเครือเนชั่นกับบล็อกเกอร์ทั่วไป ซึ่งนำไปสู่การทำงานร่วมกัน สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันและเป็นส่วนที่สร้างความเชื่อมโยงของเนื้อหาข้อมูลที่ปรากฏในบล็อกกับสื่อหนังสือพิมพ์ในเครือเนชั่น

อีกทั้ง โอเคเนชั่นบล็อกเป็นสื่อของบริษัท เนชั่นฯ สมาชิกมักจะนิยมและติดตามสื่อต่างๆ ของ เนชั่นฯ จึงมีแนวโน้มที่ประเด็นหรือเนื้อหาทางการเมืองที่บล็อกเกอร์ผลิตขึ้นนั้นมีทิศทางที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ของสื่อเนชั่นฯ ที่คนทั่วไปมองว่ามีแนวโน้มยื่นข้างกลุ่มพันธมิตร ทำให้ชุมชนออนไลน์อย่างโอเคเนชั่นมีภาพลักษณ์เช่นนั้นด้วย จึงทำให้สมาชิกที่มีความคิดเห็นแตกต่างต้องระมัดระวังในการผลิตเนื้อหาและการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

เพื่อเป็นการป้องกันการต่อต้านทางความคิดและไม่เป็นการขัดต่อสังคมภายในโอเคเนชั่นบล็อก เหมือนเป็นการถูกกันพื้นที่ไปโดยปริยาย

อภิปรายผลการวิจัย

อะไรและใครคือผู้กำหนดวาระข่าวสารในสังคมบล็อก (Blogosphere)

แนวคิดการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting) แต่เดิมนั้นมองว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้รับสาร ดังที่ McCombs และ Shaw (1972) กล่าวไว้ว่าพลังที่สำคัญอย่างยิ่งของสื่ออยู่ที่ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และความเข้าใจของปัจเจกบุคคล นั่นคือ ยิ่งสื่อเลือกเสนอข่าวเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของเรื่องใดหรือปัญหาใดมากเท่าไร ผู้รับข่าวสารย่อมได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นมากและตระหนักถึงความสำคัญต่อประเด็นของเรื่องนั้นมากตามไปด้วย

ต่อมา McQuail และ Windahl (1986) เสนอให้มองลึกลงไปว่า วาระต่างๆ ที่ลื่อนำเสนอนั้นมีที่มาจากใครบ้าง ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดวาระของตนที่แตกต่างกันไป โดยชี้ให้เห็นว่า สถาบันหรือองค์กรอย่างพรรคการเมืองกำหนดวาระเพื่อสร้างสาธารณะมติในเรื่องที่พรรคต้องการ ในขณะที่วาระที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มพลเมืองหรือปัจเจกบุคคลก็เป็นการกำหนดวาระเพื่อสื่อสารจากคนข้างล่างไปสู่กลุ่มชนชั้นนำในทางสังคมและการเมือง ซึ่งลักษณะการกำหนดวาระเช่นนี้ เรียกว่าเป็นการทำงานแบบสองบทบาทของสื่อมวลชน (Dual role model)

การศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดวาระข่าวสารที่ผ่านมาพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างวาระข่าวสารของสื่อมวลชนกับวาระข่าวสารของสาธารณะ แต่เมื่อนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้อย่างกว้างขวาง รูปแบบของการกำหนดวาระข่าวสารจึงอาจเกิดการเปลี่ยนแปลง ปัญหาเรื่อง “ใคร” คือผู้กำหนดวาระข่าวสารซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในอดีตผู้ทำหน้าที่กำหนดวาระข่าวสารมักเป็นบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน แต่ในปัจจุบันพื้นที่สาธารณะอย่างอินเทอร์เน็ตตกอยู่ในมือของทุกฝ่าย การกำหนดวาระข่าวสารจึงสามารถ

กระทำโดยบุคคลใดก็ได้ไม่ว่าจะเป็นสื่อซึ่งเป็นเจ้าของเดิม ผู้นำทางการเมือง หรือแม้กระทั่งประชาชนทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า วาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อกการเมืองในโอเคเนชั่นบล็อกมีความสัมพันธ์กับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ซึ่งสังเกตได้ว่า วาระข่าวสารที่ปรากฏในโอเคเนชั่นบล็อกนั้นล้วนเป็นประเด็นทางการเมืองระดับชาติทั้งสิ้น เช่น ประเด็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเด็นคดีความระดับชาติต่างๆ อย่างคดียุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย มัชฌิมธิปไตย เป็นต้น โดยไม่ปรากฏวาระข่าวสารที่เป็นประเด็นทางการเมืองระดับท้องถิ่นหรือประเด็นสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือผลกระทบต่อคนในชุมชน แม้จะปรากฏประเด็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ยังคงเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับชาติอย่างการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มพันธมิตรและกลุ่ม นปช.

อีกทั้งพบว่า วาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในโอเคเนชั่นบล็อกนั้นเป็นประเด็นที่มีลักษณะสอดคล้องกับหลัก ‘คุณค่าข่าว’ ซึ่งถูกใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประเด็นข่าวของสื่อมวลชน เช่น ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองอย่างการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มพันธมิตรและกลุ่ม นปช. ที่สอดคล้องกับลักษณะของคุณค่าข่าวที่ว่าประเด็นความขัดแย้งมักเป็นสิ่งที่สาธารณชนให้ความสนใจ เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาให้ลึกลงไปพบว่า วาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อกในโอเคเนชั่นแต่ละวาระนั้นส่วนใหญ่เป็นการกำหนดวาระโดยหลายกลุ่มบุคคลร่วมกัน ทั้งจากสถาบัน/องค์กรทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง นักการเมือง หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผลประโยชน์ ภาคประชาสังคมและองค์กรธุรกิจที่มีร่วมกับสื่อมวลชน ในการกำหนดวาระ เช่น ประเด็นความเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มพันธมิตรและกลุ่ม นปช. ที่ต้องการให้สาธารณะรับรู้เพื่อสร้างความกดดันแก่รัฐบาลที่เป็นการกำหนดวาระจากกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองร่วมกับสื่อมวลชน หรือประเด็นคดีเพิกถอนการแปรรูปบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่เป็นการกำหนดวาระจากภาคประชาสังคมกับสื่อมวลชน ซึ่งลักษณะการกำหนด

วาระข่าวสารร่วมกันนี้ เรียกว่าเป็นการทำงานแบบสองบทบาทของสื่อมวลชน

อีกทั้งบล็อกเกอร์กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่ง กล่าวว่าประเด็นหรือวาระที่เป็นที่สนใจของสังคมในไอเคเนชั่นบล็อกนั้น มักเป็นประเด็นที่เสนอโดยบล็อกเกอร์ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาททางการเมือง สื่อมวลชนหรือคอลัมน์นิสต์ของสื่อกระแสหลักและเป็นผู้มีชื่อเสียง และบล็อกเกอร์เหล่านี้ยังเป็นผู้มีส่วนในการกำหนดวาระข่าวสารในสังคมบล็อก นั่นคือ เมื่อบล็อกเกอร์เหล่านี้เสนอประเด็นใดคนในสังคมบล็อกจะให้ความสนใจต่อประเด็นนั้น รวมทั้งยังเป็นสิ่งที่สื่อกระแสหลักให้ความสนใจเช่นกัน สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองของบล็อกเกอร์ที่ Drezner และ Farrell (2004a) กล่าวไว้ว่า บทบาทในการกำหนดวาระข่าวสารของบล็อกจะส่งผลต่อการเสนอข่าวการเมืองในสื่อกระแสหลักชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อบล็อกซึ่งเป็นที่ยอมรับได้วิพากษ์วิจารณ์ต่อประเด็นใดมากเป็นพิเศษ จะยิ่งเพิ่มความสนใจจากสื่อกระแสหลักให้นำเสนอเรื่องราวของประเด็นนั้นๆ

เมื่อพิจารณาถึงวาระที่กำหนดจากภาคประชาชนพบว่าปรากฏในบล็อกเพียง 3 ประเด็นเท่านั้น ได้แก่ ประเด็นพรรคพลังประชาชนแจกวินิจฉัยคดีคำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประเด็นการพิจารณากฎหมายและการคัดค้านการพิจารณากฎหมายของ สนช. และประเด็นคดีเพิกถอนการแปรรูปบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) แสดงให้เห็นว่าประเด็นที่มาจากภาคประชาชนนั้นได้รับความสนใจน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา รอดอยู่ (2551) ที่ว่า องค์กรภาคประชาสังคมจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการเคลื่อนไหวที่หลากหลายเพื่อช่วงชิงพื้นที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอวาระสาธารณะขององค์กร และเพื่อสื่อสารกับสาธารณะและผู้มีอำนาจตัดสินใจระดับนโยบาย เนื่องจากการสื่อสารโดยตรงอาจไม่ประสบความสำเร็จและไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

บล็อกซึ่งเป็นรูปแบบ ‘เว็บ 2.0’ ที่เปิดพื้นที่ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นอิสระ ถูกต้องและแพร่กระจายในวงกว้าง ส่งผลให้ผู้กำหนดวาระข่าวสารกระทำโดยบุคคลใด

ก็ได้ ซึ่งงานวิจัยของ นิดา หมอญาติ (2551) ได้กล่าวว่าตามแนวคิดวารสารศาสตร์ภาคพลเมือง ประเด็นที่นำเสนอเป็นข่าวจะมีความหลากหลายสูงกว่าในสื่อกระแสหลัก เนื่องจากผู้ผลิตข่าวสารและกำหนดวาระข่าวสารมาจากพลเมืองที่มีความสนใจหลากหลาย ไม่ยึดติดกับกรอบของคุณค่าข่าวและวิชาชีพวารสารศาสตร์แบบดั้งเดิมทั่วไป ดังนั้น ประเด็นข่าวที่มีคุณค่าเหมาะสมแก่การรับรู้ของสังคมแต่ไม่ได้รับการเสนอผ่านสื่อกระแสหลักและบุคคลซึ่งไม่มีสิทธิจะได้เป็นข่าวในสื่อหลักก็สามารถปรากฏเป็นประเด็นในสังคมบล็อกได้ เนื่องจากพลเมืองเป็นผู้กำหนดว่า สิ่งใดควรจะเป็นข่าว รวมทั้งบล็อกซึ่งเป็นสื่อทางเลือกที่เปิดโอกาสให้พลเมืองนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเสรี จึงน่าจะปรากฏวาระข่าวสารทางเลือกจากสื่อกระแสหลัก แต่จากผลการวิจัย กลับพบว่า วาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในบล็อกนั้นมีลักษณะสอดคล้องกับคุณค่าข่าวซึ่งเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลัก ประเด็นจำนวนมากที่บล็อกเกอร์เสนอก็สะท้อนถึงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นที่ถูกกำหนดให้เป็นข่าวในสื่อกระแสหลัก โดยพบวาระข่าวสารที่ภาคประชาชนเป็นผู้กำหนดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และท้ายที่สุดผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดวาระข่าวก็ยังคงเป็นบุคคลกลุ่มเดิม นั่นก็คือสถาบันหรือองค์กรทางการเมือง นักการเมือง หน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชน

สื่อใหม่กับวาระใหม่ของข่าวสารทางการเมือง(?)

เดิมทีโอกาสและอิทธิพลในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองมักอยู่ในมือของชนชั้นผู้นำและสื่อมวลชน เนื่องด้วยบุคคลทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงสื่อได้ แต่เมื่อนำสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างบล็อกมาใช้ ผู้ผลิตหรือผู้รายงานข่าวกับผู้บริโภคหรือผู้รับข่าวสารไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน บล็อกเกอร์หรือประชาชนทั่วไปเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับสารกลายเป็นผู้ส่งสาร และผู้ส่งสารอย่างสื่อมวลชนก็กลายเป็นผู้รับสาร ดังนั้น จึงมีผู้เสนอว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้รูปแบบในการกำหนดวาระข่าวสารเกิดการเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ดี ในบริบทของไอเคเนชั่น พบว่า ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนั้นวาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏ

ในบล็อกโอเคเนชั่นมีความสัมพันธ์กับวาระข่าวทางการเมืองของหนังสือพิมพ์กระแสหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในสื่อกระแสหลักก็เป็นวาระข่าวสารทางการเมืองที่ปรากฏในบล็อกเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์นี้เกิดจากปัจจัยหลายประการประกอบกัน

ประการแรก บล็อกเกอร์มีหลักในการคัดเลือกประเด็นทางการเมือง โดยคัดเลือกประเด็นที่ตนเองสนใจผนวกกับเป็นประเด็นที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคมในขณะนั้น ซึ่งสังเกตจากสถานการณ์ปัจจุบันและการเสนอข่าวของสื่อ แล้วนำมาเสนอในลักษณะการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่สื่อเสนอ หรือตรวจสอบการรายงานของสื่อต่างๆ ซึ่งสิ่งนี้สอดคล้องกับสิ่งที่ Cornfield, Carson, Kalis และ Simon (2005) ได้กล่าวว่า บล็อกเกอร์การเมืองติดตามการรายงานข่าวจากสื่อกระแสหลัก เพราะบล็อกเกอร์การเมืองมีมุมมองว่าพวกเขาเป็นฐานันดรที่ 5 ที่มีหน้าที่คอยตรวจสอบการรายงานข่าวของสื่อมวลชนอีกที ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่ McKenna และ Pole (2004 อ้างถึงใน Wallsten, 2007) พบว่า บล็อกเกอร์การเมืองจะทำหน้าที่เป็น “หมาเฝ้าบ้าน” (Watchdogs) ที่ทำหน้าที่คอยเฝ้าระวังและตรวจสอบการรายงานข่าวของสื่อกระแสหลัก ดังนั้นการที่บล็อกเกอร์ใช้ความสนใจของสังคมเป็นตัวชี้้นำในการคัดเลือกประเด็นทำให้วาระข่าวทางการเมืองที่ปรากฏในบล็อกสอดคล้องกับวาระข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางการเมืองของบล็อกเกอร์นี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะผู้กำหนดวาระข่าวสารซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเข้าใจของบุคคล ในที่นี้คือบล็อกเกอร์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ McCombs และ Shaw (1972) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานของสื่อมวลชนในลักษณะของการกำหนดวาระข่าวสารนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อวิถีคิดและวิธีการมองโลกของเราทุกคน

ประการที่สอง บล็อกเกอร์ส่วนใหญ่ใช้แหล่งข้อมูลในการผลิตเนื้อหาทางการเมืองจากข้อมูลข่าวสารที่สื่อกระแสหลักเผยแพร่ เนื่องจากบล็อกเกอร์ไม่สามารถ

เข้าถึงแหล่งข่าวสารในประเด็นทางการเมืองได้อย่างนักข่าว และมีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบ จึงต้องอาศัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ ซึ่งสิ่งนี้สนับสนุนผลของงานวิจัยเกี่ยวกับบล็อกกับการกำหนดวาระข่าวสารที่ว่า บล็อกการเมืองมักไม่เป็นผู้ริเริ่มรายงานข่าวและการเสนอประเด็นต่างๆ มีแนวโน้มในการใช้แหล่งข้อมูลจากการรายงานข่าวของสื่อหลัก (Wallsten, 2007)

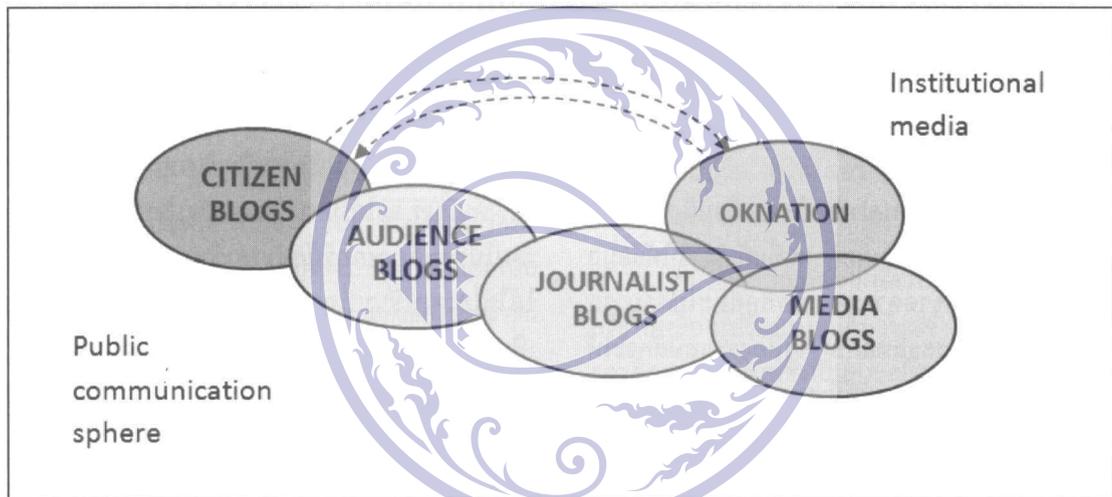
จากปัจจัยที่กล่าวมานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้วาระข่าวสารทางการเมืองในบล็อกโอเคเนชั่นสอดคล้องกับวาระข่าวสารทางการเมืองของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก ซึ่งสนับสนุนสิ่งที่ Wallsten (2007) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บล็อกสามารถกำหนดวาระข่าวสารไปยังสื่อกระแสหลักได้นั้นเป็นกรณียกเว้นที่สามารถเกิดขึ้นได้มากกว่าจะเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถอธิบายได้ 2 ประการ คือ บล็อกเกอร์การเมืองติดตามการรายงานข่าวจากสื่อกระแสหลัก เพราะมีมุมมองว่าพวกเขาเป็นฐานันดรที่ 5 ที่มีหน้าที่คอยตรวจสอบการรายงานข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลัก และบล็อกเกอร์การเมืองไม่ได้เป็นผู้รายงานข่าวจากแหล่งข่าวปฐมภูมิแต่มีแนวโน้มในการใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คืออ้างแหล่งข้อมูลในการผลิตเนื้อหาจากสื่อกระแสหลัก ดังนั้น จึงไม่ใช่สิ่งที่เหนือความคาดหมายแต่อย่างใด ดังปรากฏให้เห็นในผลการวิจัยที่ว่าวาระข่าวสารของบล็อกแทบไม่มีความแตกต่างจากวาระข่าวสารของสื่อกระแสหลัก

ทั้งนี้ จากการศึกษายังพบว่า แม้อีกจะเป็นสื่อที่มีศักยภาพส่งเสริมให้ประชาชนสามารถนำเสนอประเด็นทางการเมืองได้อย่างเสรี แต่ถึงอย่างไร บล็อกการเมืองก็ยังคงเป็น ‘เหล่าเก่าในชุดใหม่’ ที่บล็อกเกอร์มักนำข่าวจากสื่อกระแสหลักมาเสนอโดยเพิ่มคำวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นลงไป ซึ่งตามหลักการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั่วไปไม่สามารถทำได้ จึงอาจพิจารณาได้ว่า บล็อกเกอร์ส่วนหนึ่งเป็นนักข่าวมือสมัครเล่นในระดับปัจเจก (Individual amateurish reporter) เท่านั้นแต่ไม่ได้เป็นนักข่าวภาคพลเมืองตามแนวคิดสิทธิพลเมืองที่ตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองของตนโดยใช้สื่อที่ตนมีอยู่เป็นพื้นที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากภาคประชาชน และเป็นเวทีในการรวมตัวเพื่อต่อกรกับภาครัฐ (นิดา

หมอยาดี, 2551) นอกจากนี้โอเคเนชั่นบล็อกยังมีประเภทและตำแหน่งของบล็อกตามแบบจำลองประเภทบล็อกวารสารศาสตร์ของ David และ Ari Heinonen (2008) โดยเป็นบล็อกที่อยู่ภายใต้องค์กรสื่ออย่างบริษัท เนชั่นฯ ซึ่งมีบล็อกของผู้สื่อข่าวอาชีพ (Journalist blogs) บล็อกของผู้สื่อข่าวอาชีพในองค์กร (Media

blogs) และบล็อกของพลเมือง (Citizen blogs) อยู่ร่วมกัน ดังตัวอย่างแบบจำลองด้านล่าง แสดงให้เห็นถึงการไม่หลุดออกจากกรอบของสื่อมวลชน จึงทำให้บล็อกเกอร์ต้องอยู่ภายใต้กรอบเนื้อหาในการเผยแพร่เพื่อไม่ให้ขัดต่อชุมชนโอเคเนชั่นที่มีภาพลักษณ์สอดคล้องกับจุดยืนในการเสนอข่าวของสื่อเนชั่น

ภาพแสดงแบบจำลองประเภทและตำแหน่งของโอเคเนชั่นบล็อก

Faculty of
Co mmunication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่า แม้กลุ่มผู้ใช้บล็อกจะมีความหลากหลายแต่ก็มีมุมมองไปในทิศทางเดียวกัน โดยมอง ‘การเมือง’ เป็นการเมืองการปกครองเชิงระบบที่ประชาธิปไตยมาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องจากบนลงล่าง (top-down) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของรัฐและกระบวนการทางการเมือง ซึ่งในความเป็นจริงประชาธิปไตยครอบคลุมไปถึงสิทธิเสรีภาพในการเรียกร้องความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคมที่ภาคประชาสังคมควรได้รับด้วย โดยสามารถแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เช่น ชุมนุมเรียกร้องต่อสิทธิในที่ดินทำกินของตน เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้มักถูกละเลยไม่ค่อยปรากฏเป็นข่าวในสื่อกระแสหลัก แต่ทว่าประเด็นการเมืองภาคประชาชนเหล่านี้ก็ไม่ถูกนำเสนอเป็นวาระข่าวสารของบล็อกในช่วงที่ทำการศึกาเช่นเดียวกัน

อิทธิพลของบล็อกเกอร์ต่อวาระข่าวสารทางการเมืองในสื่อกระแสหลัก (?)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์นอกระบบเนชั่นฯ พบว่า นักข่าวนอกระบบเนชั่นฯ ไม่ค่อยสนใจติดตามประเด็นจากบล็อกต่างๆ มาเป็นวาระข่าวสารในสื่อของตน ซึ่งสอดคล้องกับที่บล็อกเกอร์กลุ่มตัวอย่างได้แสดงทัศนะถึงเหตุที่บล็อกไม่สามารถกำหนดวาระข่าวสารทางเมืองไปสู่สื่อกระแสหลักได้ เนื่องจากผู้สื่อข่าวอาชีพส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญต่อข้อมูลข่าวสารที่มาจากบล็อก ด้วยมองว่าบล็อกเกอร์เป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลเพียงพอและข้อมูลความคิดเห็นในบล็อกเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือน้อย อีกทั้งยังมองว่า กลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารของบล็อกเกอร์กับสื่อกระแสหลักอย่าง

หนังสือพิมพ์ต่างกัน ซึ่งบล็อกเกอร์อาจจะต้องแสดงออกทางความคิดที่ชัดเจนผ่านทางเนื้อหาเพื่อสนองต่อกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ติดตามบล็อกของตน แต่หนังสือพิมพ์ต้องรายงานสิ่งที่เป็นกระแสหลักของสังคม

อีกทั้งยังเสนอปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการที่บล็อกไม่สามารถกำหนดวาระข่าวสารไปยังสื่อกระแสหลักได้ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ความสามารถในการผลิตเนื้อหาของบล็อกเกอร์ ที่บล็อกเกอร์ส่วนใหญ่ไม่นิยมเสนอประเด็นทางการเมืองที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่สื่อกระแสหลักเสนอ ซึ่งการเสนอประเด็นข่าวทางการเมืองนั้น จำเป็นต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน จากแหล่งข่าวทั้งที่เป็นตัวบุคคลหรือเป็นเอกสาร รวมทั้งต้องนำเสนอในเชิงลึกและอย่างต่อเนื่องด้วย

ประการที่สอง ความน่าเชื่อถือของตัวบล็อกเกอร์ที่ผู้สื่อสารไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง ทำให้ข้อมูลที่บล็อกเกอร์ผลิตขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถนำไปอ้างอิงในสื่อกระแสหลักได้ ซึ่งสื่อกระแสหลักจะให้ความเชื่อถือกับบล็อกของผู้ที่มีบทบาททางการเมืองหรือเป็นผู้มีชื่อเสียงมากกว่าบล็อกเกอร์ที่เป็นบุคคลทั่วไป

ประการที่สาม สื่อมวลชนมีพลังในการเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังบุคคลได้ทั่วถึงกว่าการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่จำกัดวงแค่ผู้ใช้เข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้น จึงทำให้ประเด็นหรือวาระที่มาจากบล็อกไม่สามารถผลักดันกลายเป็นวาระทางสังคมได้ และหากต้องการผลักดันประเด็นใดไปสู่สาธารณะยังจำเป็นต้องอาศัยการเสนอผ่านสื่อกระแสหลักเช่นเดิม

อย่างไรก็ดี ในบริบทของโอเคเนชั่น พบว่า บล็อกได้เข้าไปมีส่วนช่วยเสริมการทำงานข่าวของสื่อมวลชนและมีการร่วมมือกันระหว่างสื่อมวลชนกับบล็อกเกอร์ในการเชื่อมโยงประเด็นข่าวโดยการขยายผลในเชิงสืบสวนสอบสวนจากโอเคเนชั่นบล็อกไปสู่หนังสือพิมพ์กระแสหลักในประเด็นทางการเมือง กรณีวุฒิสภาการศึกษาระดับปริญญาตรีของ นายสุธา ชันแสง ที่บล็อกเกอร์เสี่ยวไทบ้าน (<http://www.oknation.net/blog/thaibaan>) สมาชิกเว็บไซต์โอเคเนชั่นบล็อกได้นำข้อมูลจากการเสนอของสื่อมวลชนแล้วเดินทางไปพิสูจน์ข้อเท็จจริง ณ ประเทศฟิลิปปินส์

ที่วิทยาลัยซึ่งนายสุธา อ้างว่าจบการศึกษาแล้วนำมาเปิดเผยในบล็อก แล้วสื่อหนังสือพิมพ์ของบริษัท เนชั่นฯ และสื่อของผู้จัดการได้นำข้อมูลนั้นมาเสนอต่อ

และผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบล็อกเกอร์นักข่าวอาชีพของบริษัท เนชั่นฯ บางส่วน และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจพบว่า ได้นำบล็อกเข้ามามีส่วนเสริมในการทำงานข่าวโดยอาศัยโอเคเนชั่นบล็อกเป็นแหล่งข้อมูลในการทำงานข่าวและสังเกตกระแสความสนใจและความคิดเห็นของคนในสังคม ซึ่งสิ่งนี้สอดคล้องกับ Drezner และ Farrell (2004b) กล่าวไว้ว่า ปฏิกริยาในสังคมของบล็อกเป็นเหมือนสิ่งที่ชี้วัดได้ว่า ประเด็นใดที่ควรได้รับการเสนอให้เป็นข่าวโดยสื่อกระแสหลัก หากบล็อกถกเถียงต่อประเด็นใดมากเป็นพิเศษ ก็มีแนวโน้มว่าประเด็นนั้นๆ จะได้รับการรายงานข่าวโดยสื่อกระแสหลัก รวมไปถึงบล็อกเกอร์นักข่าวอาชีพส่วนหนึ่งได้กล่าวได้ว่าใช้โอเคเนชั่นบล็อกเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเปิดมุมมองใหม่ๆ ในการทำข่าวของตน

จากที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่า บล็อกโอเคเนชั่นได้เข้าไปมีส่วนช่วยเสริมการทำงานข่าวของนักข่าวโดยเฉพาะนักข่าวของบริษัท เนชั่นฯ ซึ่งสิ่งนี้สนับสนุนสิ่ง Gill (2004) กล่าวว่า นักวิเคราะห์บางท่านเสนอว่าในอนาคตบล็อกจะเทียบเท่าบรรณาธิการ โดยบล็อกเกอร์เป็นผู้รายงานข่าวภาคประชาชน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วให้ข้อมูลแก่สื่อสิ่งพิมพ์ว่าสิ่งใดที่น่าสนใจ แต่ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะเป็นวงกลม เพราะหลังจากที่นักข่าวรวบรวมเรื่องราวและความนิยมจากบล็อกไปนำเสนอที่บล็อกเกอร์ก็จะเป็นผู้ตรวจสอบความจริงและกระจายเรื่องราวที่ต่อเนื่องซึ่งมีลักษณะคล้ายระบบ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อบริษัท เนชั่น มีลติมีเดีย กรุ๊ป

ผลการวิจัยพบว่า แม้อโอเคเนชั่นจะเป็นเว็บไซต์ในบริษัทเนชั่น แต่นักข่าวและกองบรรณาธิการของโอเคเนชั่นเองที่ให้ความสำคัญต่อเนื้อหาและข้อมูลภายในโอเคเนชั่นยังมีเพียงส่วนน้อย ดังนั้นบริษัท เนชั่น มีลติมีเดีย

กรู๊ป จึงควรสนับสนุนและผลักดันให้ผู้สื่อข่าวภายในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่มาจากโอเคเนชั่นบล็อกซึ่งเป็นเนื้อหาที่ผลิตโดยประชาชน รวมไปถึงนำไปใช้ประโยชน์รวมกับการทำงานของห้องข่าวด้วย

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรสื่อมวลชนอื่นๆ

ผลการวิจัยพบว่า องค์กรสื่อมวลชนอื่นๆ เช่น ไทยรัฐและมติชน ไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาในบล็อกต่างๆ เลย ดังนั้น องค์กรสื่อมวลชนอื่นๆ จึงควรที่จะตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของเนื้อหาข้อมูลที่มาจกบล็อกเพื่อเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นที่มาจากภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกเว็บไซต์โอเคเนชั่น

สมาชิกเว็บไซต์โอเคเนชั่น ในฐานะผู้ผลิตเนื้อหาควรจะตระหนักถึงสิทธิในการสื่อสาร โดยใช้บล็อกเป็นพื้นที่ในการเสนอเรื่องราวข่าวสารจากมุมมองของประชาชนอย่างเปิดเผยเป็นผลและมีข้อมูลสนับสนุนที่ชัดเจนซึ่งอาจทำให้โอเคเนชั่นบล็อกกลายเป็นเว็บไซต์ที่สามารถสร้างวาระข่าวสารไปยังสื่อกระแสหลักและสังคมได้ รวมถึงสมาชิกเว็บไซต์โอเคเนชั่นควรเคารพต่อกฎหมายลิขสิทธิ์ หากได้มีการคัดลอกข้อมูลหรือเนื้อหาของผู้อื่นมาเสนอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงวาระข่าวสารทางการเมืองภายในบล็อกเพียงด้านเดียว ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงวาระข่าวสารด้านอื่นๆ ในบล็อก เช่น ด้านสังคม เป็นต้น

2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงวาระข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มบล็อกการเมืองในเว็บไซต์โอเคเนชั่น ซึ่งเป็นการศึกษาเพียงกลุ่มบล็อกเดียวและเป็นเว็บไซต์ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรสื่อกระแสหลัก จึงควรมีการศึกษาเว็บไซต์อื่นๆ ที่อยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ต่างกันไป เช่น เว็บบล็อกของผู้ผลิตสื่ออิสระ เป็นต้น เพื่อศึกษาถึงบทบาทการในกำหนดวาระข่าวสารของบล็อกที่ไม่มีสื่อกระแสหลักสนับสนุน รวมไปถึงการศึกษาถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่นๆ ที่ประชาชนกำลังสนใจในขณะนั้น เช่น เว็บบอร์ด ทวิตเตอร์ (Twitter) และเฟสบุค (Facebook) เป็นต้น

3. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงวาระข่าวสารทางการเมืองภายในบล็อกเปรียบเทียบกับวาระข่าวสารทางการเมืองของสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเพียง 2 สื่อเท่านั้น จึงควรศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดวาระข่าวสารกับสื่ออื่นๆ ด้วย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

Co mmunication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY
รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ชนิดา รอดอยู่. การเสนอวาระสาธารณะขององค์กรภาคประชาสังคม กรณีการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรกับผลิตภัณฑ์ยาและการกำหนดกรอบข่าวสารของหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ชาติ วาระดี. คำนำสำนักพิมพ์. ใน **นักข่าวพันธุ์ใหม่ Citizen Reporter**, หน้า 5. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์, 2550.

นิดา หมอชาติ. **โอเคเนชั่นบล็อกในฐานะวารสารศาสตร์ภาคพลเมือง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

พรหมาสิริ กุหลาบ. การสื่อสารถึงมวลชน บนไซเบอร์สเปซ: เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต. ใน **บทความประกอบการนำเสนอสัมมนาเรื่อง “รัฐกับสื่อมวลชนไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง”**, สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถานเอกอัครราชทูตเยอรมนี ฝรั่งเศสและองค์กร IRASEC, 2550.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. บรรณาธิการ. **สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรมและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. พื้นที่สาธารณะใหม่ของประชาชน. ใน **ข่าวที่ไม่เป็นข่าว**, 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลา. 2544.

ภาษาอังกฤษ

Cornfield, M., Carson, J., Kalis, A., and Simon, E. **Buzz, Blogs and beyond: The Internet and the national discourse in the fall of 2004** [Online]. 2005. Available from: http://www.pewinternet.org/ppt/BUZZ_BLOGS__BEYOND_Final05-16-05.pdf [2009, February 7].

Domingo, D., and Heinonen, A. Weblogs and Journalism A Typology to Explore the Blurring Boundaries. **Nordicom Review** 29 (2008): 3-15.

Drezner, D. W., and Farrell, H. The power and politics of blogs. **The Annual Meeting of the American Political Science Association**, Chicago. (2004a).

Drezner, D. W., and Farrell, H. Web of influence. **Foreign Policy** 145 (2004b): 32-40.

Gill, E. K. How can measure the influence of the blogosphere?. **Analysis and Dynamics**. (May 2004): 17-22.

Wallsten, K. Agenda Setting and the blogosphere: An Analysis of the relationship between Mainstream Media and Political Blogs. **Review of Policy Research** 24 (November 2007): 567-584.